

Franco exhumat: ara, més

«Espanya té una oportunitat d'or per fer una relectura del Valle de los Caídos i convertir-lo en un centre d'interpretació»

Jo sí que he vist l'exhumació de Franco, i m'ha semblat que era un gest que se'ns devia a tots els que, més directament o menys, hem patit la dictadura. Un moment històric, aquest cop sense la sobreutilització habitual de l'adjectiu. Des d'avui, el dictador no està en un lloc preeminent que li serveixi d'homenatge constant, ha passat a un cementiri privat, i tal dia farà un any.

Puc entendre que, llegida la notícia des de 2019, es consideri que arriba tard. També són comprensibles els comentaris que critiquen la forma de l'exhumació, amb la sortida del fèretre a espatlles de familiars. Fins i tot podem parlar amb els que qüestionen que tot el procés s'hagi transmès per televisió. I els que creuen que ha estat una esclatxa per la qual s'han colat als mitjans els nostàlgics més recalitrants amb discursos del temps del racionament i el no-do (tot i que eren discursos que, de tant excèntrics i rancis, no em sembla que servissin tant de propaganda com per fer-ne mofa i acudits). Però, tot això és mirar la pel·lícula pel final, oblidar tot el que ha costat -siguem sincers, podria haver-se fet uns anys abans, però no és realista dir que es podia ja fa 30 o 40- i, en definitiva, perdre l'oportunitat de gaudir comprovant com es passa una pàgina negra de la Història.

Això no ha d'acabar aquí, per descomptat. Queda molta feina pendent, moltes fosses per obrir, moltes víctimes per reparar, judicis sumaríssims per declarar nuls... El govern espanyol, sigui el que sigui, ha de continuar aplicant la Llei de Memòria Històrica i aprofundir en la reparació dels que van patir el franquisme. I, en paral·lel, decidir què es fa amb aquell mausoleu megalòman erigit pel dictador a la glòria de la seva victòria militar contra un règim legítim i democràtic. Com he comentat altres cops, Espanya té una oportunitat d'or per fer una relectura del monument i convertir-lo en un centre d'interpretació: explicant com es va construir -amb presos polítics forçats-, què significava -el record permanent de la victòria militar-, amb un homenatge explícit a les víctimes, i amb una repassada global al que va ser i fer la dictadura. Si aconseguim tot això serem una mica més a prop de sentir-nos satisfets.